HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לעולם ר' יהודה. ואפי' לכתחילה מכשיר ומתני' רבי יוסי היא ואפי' דיעבד לא: והאי. דתורס לכתחילה ר' יהודה: והאי דרביה. משמו של ר' אלעזר בן עזריה אמרה שצריך להשמיע והאי ליתנא משמע לכתחילה אבל דיעבד יצא: והשתא דאתיים להכי. לאשמועינן הא פלוגתא דר' יהודה ור"מ: אפי' תימא ר' יהודה. דאמר בק"ש יצא דיעבד אין לכתחילה לא ומתני' נמי לכתחילה הוא דפסלה לחרש ור' יהודה היא והך דברכת המזון נמי ר' יהודה היא ודקשיא לך הא דיהודה בריה דר' שמעון בן פזי מני לא ר' יהודה ולא ר' יוסי ר"מ היא דמכשר לכתחילה: מן המתיר. ר' יהודה שקרית לפניו הוא המתיר את הקטן ואין לך להכיא ראיה ממנו שהרי רבים חולקין עליו: מתני' ולא טובלין. משיגיע שביעי לזב ולטמאת מת אין אומרים משהשיכה בכניסת שביעי ראוי לטבול אע"ג דלילה תחילת יום היא הכא יום בעינן אבל משעבר היום מותר לטבול בלילה. וגמרא יליף לה לכולהו: וכן שומרת יום כנגד יום. בגמרא מפרש מאי שנא דנקט להא תו בגנאי נפשה הא תנא ליה אין טובלין: עד הנץ החמה. שיצא מספק לילה: וכולן שעשו כו'. דמעלות השחר יממא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאין בו צריכין להמתין עד הנץ החמה: גמ' כי קאני. עד שתהא הנץ החמה אדיום אקרייה שייה וקאמר שיהא של יום ביום: ואיתקש עגילה. דכתיב בסיפיה ורחץ במים וה"ה לזב וזבה: ה"ג פשיטא מאי שנא שומרת יום כנגד יום כו': שומרת יום כנגד יום. לאחר שכלו שבעה ימי נדה נכנסין י"ל יום הקרוין ימי זיבה שאם תראה בהן ג' ימים לרופין הרי היא זבה וטעונה ספירת שבעה וקרבן ואם תראה יום אחד שומרת יום למחרת וטובלת. ומקרא אי יליף לה בתורת כהנים[1] ומייתי לה בשמעתא בתרייתא דמסכת נדה[2]: פיהו. הך ראיה של זבה כראיה ראשונה של זב דאיתקש לבעל קרי דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה בעל קרי טבול ביום אף הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע היינו בעל קרי: משום דכתיב יהיה גרסינן. כל ימי זוב טומאתה כמשכב נדתה יהיה לה והך קרא בראיית שומרת יום כנגד יום קאי מרבוי כל ימי דרשינן לה במסכת נדה (דף עג.) ומתרינן התם יהיה לה מלמד שסופרת אחד לאחד קצת מיום המחרת. הלכך בלילה מיהת תטבול דעבדה קצת שימור קמ"ל

ולא טובלין ולא מזין אלא ביום. קשיא דתתנן במסכת פרה (פי"ב משנה י"ח) אין טובלין האוזב בלילה ומזין ביום אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזין עליו ביום והכא אמרינן דצריך לטבול ביום ופר"ת דשמי עבילות הן אחת לפני הזאה כדי לקבל הזאה ואותה הוא בלילה כדתנן במסכת יבמות (דף מו:) ואחת לאחר הזאה והיינו הא דכתיבא בקרא והא הוא ביממא והכי נמי משמע פ"ב דכריתות (דף ט.) דאיכא עבילה לפני הזאה דקאמרינן מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה ועבילה והרצאת דמים והרצאת דמים נפקא לן מויזרוק את הדם ועבילה נפקא לן משום דגמירי דאין הזאה בלא עבילה לפניה כדי לקבל הזאה והזאת פרה במקום אותה הזאה עומדת ואם כן צריך עבילה לפניה [5] וגם צריך עבילה לאחריה דהא בספרי קתני שאם הקדים עבילה להזאה לא עשה ולא כלום אלמא שיש עבילה לאחר הזאה כדמשמע התם ואחת קודם הזאה כדמשמע בכריתות ובכמה מקומות בגמרתנו שמזכיר עבילה לפני הזאה ומ"מ קשה הכא בזאיה עבילה מיירי מי בעבילה לפני הזאה כדמשמע ליתנא דנקט עבילה בריש אם כן הוא אפילו בלילה כדפרישית ומי מיירי באותה שלאחר הזאה מאי איירי משום דאיתקש להזאה תיפוק ליה משום דהוא לאחר הזאה ואינה אלא ביום ומעוטי לילה שלאחר הזאה דהיינו ליל שמיני לא איצטריך דכיון דעבר שביעי פשיטא דמותר לטבול בכל עת שירצה וגם רש"י פירש כן דמשעבר היום מותר לטבול בלילה לכך נראה כפירוש ריב"ם דהכא מיירי בעבילת אזוב דהוא דיממא כדתנן במסכת [פרה פס] ולהכי נקט עבילה ואח"כ מזין וה"ל משמע בירושלמי דמייתי קרא דעבילה והזה למדרשא דאתקש עבילה להזאה והיינו עבילת אזוב [6] ומיהו קשה לר"י דהא אמר בשלהי מסכת יומא (דף פח.) הזב והזבה וטמא מת (ב) עבילתן ביום ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה לא יטבול פירוש אחר שהתפלל תפלת המנחה דתפילת נעילה יכול הוא לאומרה בלילה ופשיטא דהיינו ביום שלאחר הזאה [5] דאי לפני הזאה איאך מותר לטבול ביום הכפורים מי משום דעבילה בזמנה מצוה מכל מקום הזאה הוא שבות כדאמר פרק אלו דברים (פסחים דף פה:) והיאך יכול לעשות ואם תפרש שהזה מאתמול ועכשיו הוא עבד בשמיני אין זו עבילה בזמנה ולא דחיא יום הכפורים ול"ל שקיבל הזאה מקטן או בשוגג או שעבר והזה:

דכתיב וביום השמיני ימול. קשיא דנפרק ר' אליעזר אומר אם לא הביא (שבת דף קלב. ושם) דריש האי קרא לומר אפילו בשבת ומכן שמונת ימים דריש ולא בלילה ותניא התם כוותיה דרבי יוחנן וי"ל דהכא מייתי הדרשה הפשוטה יותר כראיית נגעים [7] והקשה ה"ר אפרים כיון דמילה אינה בלילה אם כן הוא מצות עשה שהזמן גרמה שהנשים פטורות ממנה וא"כ קשיא למה לי בפ"ק דקדושין (דף כט. ושם) קרא דאותו לומר דאשה אינה מייבת למול מיפוק ליה דמצות עשה שהזמן גרמה היא וי"ל דאי לאו אותו הוה אמינא דהאי דנשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמה היינו היכא דליכא כרת דומיא דמילה ושמחה והקהל דלית בהו כרת ומייהו ממעטינן נשים אבל מילה שיש בה כרת ונכרתו עליה שלא עשה עשרה בריתות הוה אמינא דמחינא בהו נשים למול את בנייהו קמ"ל אותו דלא אי נמי למילה שלא בזמנה וכמאן דאמר [8] דנוהגין בין ביום בין בלילה [9]:

מאי שנא שומרת יום כנגד יום וכו'. אי ולא טובלין דלעיל מייתי בעבילת אדם אתי שפיר דבעי מאי שנא שהזכיר בפני עצמה אבל אי איירי בעבילת אזוב צריך לפרש הכי מאי שנא שהזכיר שומרת יום לומר שהיא ביום מכל שאר חייבי עבילות:

ספירה

לעולם ר' יהודה ואפי' לכתחילה ולא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא ר' יהודה אומר משום ר"א בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר [1]שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך ר"מ אומר [2]אשר אנכי מצוך היום על לבבך אחר כוונת הלב הן הן הדברים השתא דאתית להכי אפילו תימא רבי יהודה כרביה סבירא ליה והא דתני יהודה בריה דר' שמעון בן פזי ר"מ היא: ר' יהודה מכשיר בקטן: [6](דתניא) [3]א"ר יהודה קטן הייתי וקריתיה למעלה מרבי טרפון וזקנים בלוד אמרו לו [4]אין מביאין ראיה מן הקטן תניא אמר רבי [7]קטן הייתי וקריתיה למעלה מרבי יהודה אמרו לו אין מביאין ראיה מן המתיר ולימרו ליה אין מביאין ראיה מן הקטן חדא ועוד קאמרו ליה חדא דקטן היית ועוד אפילו גדול היית אין מביאין ראיה מן המתיר: מתני' [8]אין קורין את המגילה [2]ולא מלין [3]ולא טובלין [7]ולא מזין [8]וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה [9]וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר: גמ' מנלן דאמר קרא [3]והימים האלה נזכרים ונעשים ביום אין בלילה לא לימא תיהוי תיובתא דר' יהושע בן לוי [1]דאמר ריב"ל חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום כי קתני אדיום: ולא מלין וכו': דכתיב [4]וביום השמיני ימול: ולא טובלין ולא מזין וכו': דכתיב [5]והזה הטהור על הטמא [וגו'] ביום השביעי ואיתקש טבילה להזיה: וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה וכו': פשיטא מ"ש שומרת יום כנגד יום מכל חייבי טבילות איצטריך סלקא דעתך אמינא תיהוי כראיה ראשונה של זב וראיה ראשונה של זב איתקש לבעל קרי דכתיב [6]זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה בעל קרי טובל ביום האי נמי ליטבול ביומיה והא ביממא לא מצי טבלה (א) דכתיב [7]כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה בליליא מיהת ליעביד מקצת שימור ותיטבול קמ"ל כיון דבעיא ספירה

ספירה

מסורת הש"ס

א) [ל"ל מגיה], ב) [תוספתא פ"כ], ג) [סנהדרין נב:], ד) [תוספתא פ"כ], ה) [פרה סוף פי"כ], ו) לעיל ד., ז) [מלוע מכלתא דזויס פרק מ], ח) [דף עג.], ט) [וע' תוס' יומא מו: ד"ה לאין], י) [בסנהדרין לד: וע' תוספ' שם ד"ה דכתיב ומנו' מו"ק ק. ד"ה נפקא ותוס' זבחים קיח. ד"ה והטוהרים], כ) [יומא נב:], ל) [וע' תוס' יומא עב: ד"ה אין ותוס' קדושין כט. ד"ה אותו],

תורה אור השלם

1. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:
דברים ו ד
2. וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ: דברים ו ו
3. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם:
אסתר ט כח
4. וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ:
ויקרא יב ג
5. וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר בָּעָרֶב: במדבר יט יט
6. זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע לְטֻמְאָה בָהּ:
ויקרא טו לב
7. כָּל הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל יְמֵי זוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה לָּהּ וְכָל הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֶׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ: ויקרא טו כו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ולא טובלין וכו' וגם צרי' מבילה לאחריה. עי' מגיגה דף כג ע"א תוס' ד"ה עשאוהו: בא"ד דאי לפני ההזאה היאך מותר לטבול ביוה"כ. עי' שבת דף קיח ע"א תוס' ד"ה לא ס"ד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מצי טבלה משום דכתיב כל: (ב) תוס' ד"ה ולא טובלין וכו' הזב והזבה וטמא מת טובלין כדרכן ביום הכפורים ר' יוסי אומר:

מוסף רש"י

ולשנותה ביום. זכר לגם שהיו זועקין בימי עתן יום ולילה (לעיל ד.).

עין משפט נר מצוה

לו א טוש"ע ח"מ סימן מרפז סעיף ח:
לז ב מיי' פ"א מהלכות מילה הלכה ח סמג עשין כח טוש"ע י"ד סי' רסב סעיף ח:
לח ג מיי' פ"א מהלכות מקוואות הלכה ו סמג עשין רמח:
לט ד מיי' פי"א מה"מ פרה אדומה הלכה ח סמג עשין רלג:
מ ה מיי' פ"ו מהלכות אסורי ביאה הלכה ט סמג לאוין קיח ועשין רמג טור יו"ד סימן קפג:

רבינו חננאל

ופרקינן לעולם תרווייהו ר' יהודה היא והא דתני חרש תורם לכתחילה דידיה, ומתניתין דאוקימנא דאיעבד והא דתני ואם ברך יצא תני לה ר' יהודה משמיה דרביה. דתניא ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר שמע ישראל, השמע לאזניך לכתחילה מה שאתה מוצא מפיך. ר' מאיר אומר כשהוא אומר אשר אנכי מצוך היום על לבבך, אחר כוונת הלב הן הן הדברים, כלומר אין צריך להשמיע ואפילו לא הוציא הדברים מפיו אלא בירך בלבו יצא. והדר אוקימנה למתניתין ר' יהודה לכתחילה לא יקרא החרש ודאיעבד אם קרא יצא. וכן אם בירך בלבו לכתחילה לא, אבל בדיעבד יצא. והא דתני חרש תורם לכתחילה ר' מאיר היא. תניא אמר ר' קטן הייתי וקראתיה למעלה מר' יהודה (וכו'). אמרו חדא דקטן היית ואין עדות מקטן. ועוד ר' יהודה שקרית למעלה ממנו מכשיר הוא ואין מביאין ראיה מן המתיר. וקיימא לן כלישנא בתרא דרב יוסף דאמר (ברכות טו, ב) מחלוקת בקריית שמע אבל בשאר מצוות דברי הכל יצא. ואמר רב חסדא אמר ר' שילא הלכתא כר' יהודה. ועוד אמר הלכתא כר' יהודה שאמר משום ר' אליעזר בן עזריה. הילכך לכתחילה לא מוקמינן חרש מדבר ואינו שומע למפרס על שמע ולברך ברכת המזון ואי עבד שפיר דמי. ירושלמי ר' יוסי אומר כתיב והאזנת למצותיו, השמע לאזניך מה שאתה מוצא מפיך. בר קפרא אמר צריך לקרותה בפני הנשים והקטנים שאף הן היו בספק נפשות. [מתני'] אין קורין את המגילה אלא ביום, שנאמר והימים האלה נזכרים ונעשים וגו', ביום ולא בלילה. והני מילי בקריאה של יום, כדקתני ולשנותה ביום. ולא מוהלין, דכתיב וביום השמיני ימול. ולא טובלין ולא מזין, דכתיב והזה הטהור על הטמא ביום השלישי, ואיתקש טבילה להזאה שנאמר והזה ורחץ. אלו כולן וכן

שומרת יום כנגד יום כגון שראתה בי"א יום שבין נידה לנידה שהן ימי זיבה, הדין לישב שלא תגע בדבר ולא תטהר למחר יום כולן[ו] ואם לא ראתה בר דם טובלת ביום שלישי ג) לראייתה משתניץ החמה וטהורה אבל קודם שתניץ החמה לא. ירושלמי כל חייבי טבילות שבין נידה ויולדת שבילתן בלילה. נידה שעובר זמנה, פירוש אחר שבעת ימים לנידה דאורייתא או אחרי(ו) שבעה נקיים (ו)[ל]ספק זבה, טובלת בין ביום בין בלילה. דרש ר' חייא בר בא לצווריא, נידה שעובר זמנה טובלת אפילו ביום. תמן אמרו אפילו עובר זמנה לא, מפני חמותה ומפני כלתה. אשה משל ב[נ]ת רבותיו ראוה טובלת כדרכה ביום ואמרו עוברת זמן היתה. נידה שנאנסה וטבלה ר' שמי בשם רב שהורה לביתה וטמאה לטהרות. ר' אלעזר משום ר' חנינא טמאה בין לביתה בין לטהרות, שנאמר וכבס שנית וטהר, מה הראשונה לדעת שנאמר וצוה הכהן וכבסו, אף שנייה לדעת.

ג) עי' נדה ע"ב. וכמשנה עבלה ביום שלאחריו כו' וכ"ש.